

Informatiebulletin 3

CLD

"Vertrouwen in jongeren en dus in de toekomst"

gymnasium • atheneum • havo • mavo • beroepsgericht onderwijs (vmbo-kbl/bbl)

Heb je praktijkervaring?

Hogeropgeleid: hoe bedoel je? Deze kritisch klinkende vraag komt af en toe naar boven in het maatschappelijke debat. Hoger klinkt al gauw als een ongewenst onderscheid en dus als discriminatie. De oplossing van minister Slob: gebruik de woorden theoretisch en praktisch.

Simon Belder, directeur mavo, havo, vwo

Charles Barto, directeur beroepsgerichte leerwegen

Zoals in elk serieus debat ligt de waarheid niet voor het oprapen. Enerzijds is er misschien wat overgevoeligheid. Anderzijds is er wel degelijk een pijnlijke maatschappelijke realiteit. Er is kansenongelijkheid: "lageropgeleide" mensen hebben een slechtere

gezondheid en een kortere levensverwachting. Wordt de maatschappelijke kloof overbrugd als we gaan spreken van theoretisch en praktisch opgeleid? We vermoeden dat het uiteindelijk niet zal werken. Het gaat pas helpen als de achterliggende maatschappelijke werkelijkheid verandert.

Op het CLD willen we geen hoge muur tussen theoretisch en praktisch. Niemand gaat het redden in de maatschappij zonder enige theoretische achtergrond. Andersom geloven wij ook niet dat alleen maar theorie effectief is. Het is misschien goed voor je algemene ontwikkeling, maar als je met theoretische kennis in de praktijk nooit iets doet, wordt het al gauw steriele boekenkennis.

Daarom is het naar onze overtuiging heel goed voor de motivatie als leerlingen kunnen ervaren waar geleerde kennis wordt toegepast. En ten slotte: je begrijpt de theorie veel beter als je ziet waar het in het echte leven voor dient.

Kortom, we zoeken de balans. Op de mavo, de havo en het vwo bieden we alle leerlingen naast de verplichte theoretische vakken ook de mogelijkheid om minstens één competentievak te kiezen. Bij deze vakken worden leerlingen ertoe aangezet bestaande concrete vraagstukken aan te pakken. Het varieert van een onderzoeksopdracht voor een instelling buiten school tot een verzoek om een oplossing voor een bestaand probleem. Sommige leerlingen zetten binnen

Vervolg op pagina 2 >

Colofon

Het CLD biedt opleidingen op vmbo-, mavo-, havo-, atheneum- en gymnasiumniveau. Vormend en vernieuwend onderwijs, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal staan.

Het informatiebulletin is een schoolbreed magazine. Het verschijnt drie maal per jaar in een oplage van 3.500. In dit magazine worden ontwikkelingen en achtergronden op het gebied van onderwijs bij het CLD beschreven. Een selectie van aankondigingen en verslagen van activiteiten vanuit de verschillende locaties worden opgenomen evenals mededelingen of informatie vanuit het bestuursbureau van SCO Delft e.o. Ouders van onze leerlingen krijgen het informatiebulletin per post toegezonden. Voor belangstellenden is het blad op aanvraag verkrijgbaar. De digitale publicatie is beschikbaar via de website van het CLD.

Eindredacteur: Monique Radder
Tekstredactie: Ineke Nieuwstraten
Tekstredactie: Wilfried Sedee

Druk: Drukkerij Van de Sande
Vormgeving: Theo van Vliet

Publicatiedatum: mei 2019

Contact

Monique Radder
Beleidsmedewerker pr en communicatie
Bestuursbureau SCO Delft e.o.
T 015 2154884
M 06 55153859
E m.radder@scodelft.nl

Overname van tekst en/of beeld mag alleen met toestemming van de eindredacteur en onder vermelding van de bron.

Christelijk Lyceum Delft

E info@chrlyceumdelft.nl
I www.chrlyceumdelft.nl

Locatie Molenhuispad - havo/vwo

Molenhuispad 1, 2614 GE Delft
T 015 268 43 30

Locatie Hof van Delft - mavo/havo

Obrechtstraat 48, 2625 XN Delft
T 015 268 43 70

Locatie sc Delfland - vmbo-kbl/bbl

Van Bleywijckstraat 72, 2613 RT Delft
T 015 200 00 14

Het CLD maakt deel uit van de Stichting Christelijk Onderwijs Delft e.o. (SCO Delft e.o.). De stichting bestuurt acht basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs: het CLD. Zie voor meer informatie www.scodelft.nl.

de schoolcontext een bedrijfje op, weer anderen helpen bij de organisatie van bijvoorbeeld sporttoernooien. In de beroepsgerichte leerwegen wordt de leerling vanuit praktische opdrachten uitgedaagd zich de bijbehorende theorie eigen te maken.

Zo proberen we de kloof tussen theorie en praktijk te overbruggen. Maar er is nog een ander leereffect. De leerlingen komen erachter dat er voor praktische vragen vaak meer dan één antwoord mogelijk is. Het blijkt dat ze dit soms best lastig vinden, omdat ze in theoretische vakken gewend zijn dat een antwoord of goed of fout is. In de op de praktijk gerichte vakken moeten

ze leren samenwerken, overleggen, verschillende argumenten afwegen en keuzes maken. Deze aanpak draagt hopelijk bij aan onderling begrip. Dat is belangrijk in onze maatschappij, want communicatie en contact maken de wanden dunner tussen de verschillende "bubbles" waarin we dagelijks verkeren.

Natuurlijk kunnen we niet de hele maatschappelijke problematiek van kansengelijkheid oplossen. Wel kunnen we in onze dagelijkse schoolpraktijk de kloof zo klein mogelijk maken en zo bijdragen aan maatschappelijke harmonie.

Locatie Molenhuispad In memoriam: Frank van den Nieuwenhuijzen 1963-2019

Op 1 februari jl. hebben we afscheid moeten nemen van onze collega Frank van den Nieuwenhuijzen.

Josje Schokkenbroek, adjunct-directeur mavo, havo, vwo

Frank hoorde vlak voor de kerstvakantie dat hij alvleesklierkanker had en de prognoses waren ronduit slecht. 's Ochtends stond hij nog voor de klas, 's middags kreeg hij de diagnose en enkele weken later overleed hij. We hebben hem geëerd met een afscheidsdienst op school en we hebben een stilte-ruimte ingericht waar leerlingen en collega's in alle rust de kans kregen om op eigen wijze afscheid te nemen van hun docent c.q. hun collega. We hebben als school afscheid moeten nemen van een bijzondere man. Frank wist zijn leerlingen te boeien en te stimuleren in zijn lessen aardrijkskunde, maar ook daarbuiten. Hij wist leerlingen aan zich te binden door op de momenten dat het nodig was ze te steunen en op andere momenten hen een figuurlijke schop onder hun kont te geven. Hij was een betrokken mentor van havo- bovenbouwleerlingen en tot voor de kerstvakantie was hij mentor van H5d.

Frank was een gepassioneerde docent, hij stimuleerde leerlingen om buiten de lijnen en buiten de grenzen te kijken. Leerlingen konden bijvoorbeeld een t-shirt met I love AK erop halen bij de sectie aardrijkskunde en zo werden ze gestimuleerd om selfies te maken op bijzondere plekken tijdens hun vakanties en die foto's hingen vervolgens na

de vakantie in het lokaal. Hij zette ook zeer succesvol de studiereis naar IJsland op die elk jaar populairder werd, hij was afgelopen oktober zo trots op het feit dat de reis in 1 dag volgeboekt was, dat hij juichend mijn kamer binnenliep. Helaas maakt hij die reis zelf niet meer mee.

Naast zijn docentenrol was Frank opleider binnen het CLD. Hij verbond hiermee zijn passie voor het onderwijs met zijn passie voor mensen door nieuwe collega's te begeleiden in het leren van het vak van docent. Hij deed dat samen met andere opleiders door nieuwe collega's te coachen en verantwoordelijk te zijn voor intervisietrajecten. Hij genoot ervan om dit te doen en de nieuwe collega's zagen hem als een soort mentor, een rol die hij prettig vond. Hij was er voor hen. Dit deed hij door hen te steunen, hen te spiegelen en hen te confronteren met hun fouten om hen er vervolgens weer van te laten leren en het opnieuw te laten proberen.

We zijn Frank dankbaar voor alles wat hij heeft gedaan voor onze school en voor wat hij heeft betekend en blijft betekenen voor velen van ons.

Locatie Hof van Delft

The Lion King

Al voordat het schooljaar 2014-2015 begon, wilden mijn collega Roland Gevers (docent muziek) en ik eens iets anders. Al jaren werd er een kerstmusical opgevoerd in onze aula, maar wij wilden eens zien of het ook mogelijk was om onze leerlingen enthousiast te krijgen voor een 'gewone' musical. Een musical die bekender zou zijn bij het bredere publiek waarbij meer vrije tijd van de leerlingen werd gevraagd, een band de nummers live zou spelen, zodat we de magie van een echt theater zouden kunnen opzoeken. Het lukte en zo stond in juni 2015 de eerste echte Hof van Delft-musical High School Musical op de planken van het Flora Theater Delft. Twee jaar later kwam Beauty and the Beast en nu was het tijd voor ... The Lion King.

Chantal Hofland, docent Nederlands

In 2017 was de musical Beauty and the Beast zo'n groot succes dat we besloten om weer voor een Disney musical te gaan. Dit zijn bekende verhalen met nummers en humor die aansluiting vinden bij onze doelgroep. Leerlingen die eerder meededen aan de musical of ons schoolconcert VVDHVDL! (vorig schooljaar) waren erg nieuwsgierig naar welke musical het dit jaar zou worden. In oktober 2018 werd met een door leerlingen gemaakt filmpje de nieuwe musical gelanceerd.

Meer dan 50 leerlingen gaven zich op voor de audities of gaven aan dat ze achter de schermen graag mee wilden werken. Uiteindelijk kregen 22 leerlingen een plekje in de cast. Achter de schermen werkten ook nog zo'n twintig leerlingen mee aan onder andere het decor, licht en geluid. Naast de 22 leerlingen in de cast, hadden ook een oud-leerling die vorig jaar examen deed, een voor onze locatie nieuwe docent en een gepensioneerde docent een glansrol.

Bij Beauty and the Beast waren wij verpletterd door het talent dat de leerlingen lieten zien tijdens de uitvoeringen. Bij het repeteren hadden wij natuurlijk ook al geproefd van dat talent, maar leerlingen stijgen boven zichzelf uit op het moment dat de adrenaline stijgt door een zaal die volstroomt met nieuwsgie-

rig publiek. Wij waren benieuwd of dat dit jaar ook zou gebeuren. En met trots kunnen wij melden dat dat zeker is gebeurd! De leerlingen hebben een onwijs mooi, grappig en gaaf stuk neergezet op 7 en 8 maart.

Op de foto's is het wellicht niet goed te zien en dat is een compliment aan onze decorbouwers onder leiding van Frits de Bruin en ouder Paul de Bruin. Dit jaar kozen wij er namelijk voor om de musical niet meer te doen in het Flora Theater, maar om onze aula, hoe lastig misschien ook, om te toveren in een heus theater. Hiermee hebben wij de musical meer laten leven onder de groep leerlingen die niet meedeed. Met wij bedoel ik overigens het vernieuwde musicalteam waar ook Jeffrey van der Knaap, Marjolein Prosman en Carla Roelofs deel van uitmaken.

Wij zijn er ontzettend trots op dat onze kleine locatie deze musical op dit niveau kon opvoeren. De musical zorgt ervoor dat leerlingen vrijwillig en met veel plezier langer op school blijven hangen en hun vrije zaterdag opofferen om een gezellige repeteerdag met elkaar te hebben. Leerlingen uit klas 1 t/m 4 zijn vriendschappen aangegaan. En laten we niet vergeten dat ontzettend veel talenten ingezet konden worden. Niet alleen de talenten die we op het podium zien, maar ook de talenten die nodig zijn bij de organisatie van zo'n voorstelling. We zien ernaar uit om over twee jaar weer een nieuwe musical te starten!

Naschrift: Om de drukke periode van oefenen en uitvoeringen leuk af te sluiten zijn we met bijna de hele groep naar The Lion King in Scheveningen geweest om te zien dat ze daar ook een erg leuke poging hebben gedaan om deze musical op het podium te zetten.

Locatie Molenhuispad

Eco-Schools | we vorderen gestaag

Sinds 2015 is de locatie Molenhuispad van het CLD aangesloten bij de stichting Eco-Schools. Stichting Eco-Schools helpt scholen wereldwijd om duurzamer te worden. Eco-Schools is gebaseerd op het principe 'student-led change'. Dat betekent dat leerlingen centraal staan in de veranderingen die de school ondergaat. Zij onderzoeken hun leer- en leefomgeving en werken aan concrete acties om deze (steeds verder) te verduurzamen.

Namens het Ecoteam

Rick Treijtel, *docent biologie en O&O*

Het Eco-Team van de locatie Molenhuispad heeft de afgelopen maanden niet stilgezet. Op de open dag hebben verschillende leden een kraampje bemand om het Eco-Team te promoten en met groep acht-leerlingen en -ouders het gesprek over duurzaamheid aan te gaan.

In de jaaragenda van school worden steeds meer duurzaamheidsactiviteiten opgenomen. Zo hebben we 15 februari meegedaan aan de landelijke Warmetriendag. Op deze dag ging de thermostaat van het schoolgebouw een tandje lager om energie te besparen en op deze manier aandacht te vragen voor het thema duurzaamheid. Veel leerlingen hadden gehoor gegeven aan onze oproep door in een warme trui naar school te komen. Maar wie had van te voren kunnen voorspellen dat deze februaridag de eerste warme dag van het jaar werd met temperaturen van rond de twintig graden? Het Eco-Team sla je niet zo makkelijk uit het veld. Reden genoeg om deze dag een maand later nog eens over te doen in een speciale klimaatweek. In deze week - die gelijk viel met de 'Week zonder vlees' - stonden alle dagopeningen in het kader van duurzaamheid en kon er in de pauzes plastic worden ingeleverd voor een snoepje. Op woensdag konden leerlingen van de locaties Molenhuispad en Hof van Delft deelnemen aan 's werelds grootste interactieve gastles over de zeventien duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties. Deze les over de SDG's (Sustainable Development Goals) werd verzorgd door studenten van de stichting AIESEC. De bijeenkomst was tevens een recordpoging om zoveel mogelijk leerlingen tegelijkertijd verspreid door het land op een

Foto: Elena Drop en Vira van Heijningen, klas HHA2k

leuke manier kennis te laten maken met deze duurzaamheidsdoelen. Aan leerlingen werd gevraagd hoe ze de duurzaamheidsdoelen zouden kunnen vertalen naar het eigen handelen. Zeventenzestig CLD'ers hebben deze mooie les bijgewoond. Op de vrijdag ging de Warmetriendag in de herhaling. Alleen was deze omgedoopt tot 'Groene triendag'. Manuela uit klas HVT1e had de groenste outfit en heeft daarmee een milieuvriendelijke Dopper gewonnen.

In april zijn de meeste brugklassen bij biologie gestart met 'de grote plantenjacht'. In dit lesprogramma worden de verschillende

plantensoorten en de biodiversiteit in de schoolomgeving geïnventariseerd.

Het zal de lezer niet verbazen dat Eco-Schools het Eco-Team van onze locatie heeft beloofd met het zilveren certificaat. De komende tijd gaan we in groepjes aan de slag met het auditrapport om de school verder te verduurzamen. Op deze manier hopen we uiteindelijk de groene vlag in de wacht te slepen en officieel een duurzame school te worden.

Wij zijn uitermate trots op ons Eco-Team en hebben deze prestatie met hen gevierd met een heerlijke lunch met streekproducten.

Locatie Molenhuispad KCV-excursie gymnasium 4 naar Amsterdam

Op 7 februari vertrok klas 4 gymnasium naar Amsterdam. Deze excursie is onderdeel van het vak KCV (Klassieke culturele vorming).

Namens de gymnasiumcommissie

Nicole van der Steen, docent klassieke talen, geschiedenis, KCV

De excursie begint altijd met veel gezelligheid in de trein. Het eerste doel van deze dag was het Paleis op de Dam. Het Paleis op de Dam is een schoolvoorbeeld van het Hollands classicisme en daarmee van de receptie van de klassieke oudheid in de Nederlandse Gouden Eeuw. In de galerijen zijn de goden en allegorische figuren uit de klassieke mythologie uitgebeeld.

De grootte en de schoonheid van het paleis vertelt veel over de successen van de Republiek en de macht van handelsstad Amsterdam in de 17e eeuw. Een bezoek aan dit paleis is voor iedereen een aanrader!

Samen met drie docenten klassieke talen gingen de leerlingen in groepjes het voormalige stadhuis in. Ze gingen daar op zoek naar de classicistische elementen waarmee de gevel en het interieur versierd zijn. In de lessen voorafgaand aan het bezoek hebben zij al onderzoek gedaan naar deze beelden, schilderijen en ornamenten. De resultaten

daarvan waren verwerkt in een geïllustreerde 'reisgids', aan de hand waarvan de leerlingen elkaar van achtergrondinformatie konden voorzien tijdens het bezoek. Elk beeld en schilderij vertelt immers zijn eigen verhaal en niets hangt of staat toevallig op die plek: door bekende mythologische verhalen te gebruiken, wordt er bijvoorbeeld eigenlijk een waarschuwing gegeven.

Na een gezellige gezamenlijke maaltijd bezochten we het Allard Pierson Museum

waar twee rondleiders ons de afdelingen over de Grieken en de Romeinen lieten zien. Het museum beschikt over veel originele vondsten en een aantal belangrijke reproducties. Wat de leerlingen in het museum te zien kregen, sloot uitstekend aan bij wat in de lessen KCV is behandeld en waarmee zij zelf aan het werk zijn gegaan. Zo kon bijvoorbeeld de collectie Griekse vazen zich in de warme belangstelling van de leerlingen verheugen.

We kijken terug op een leuke, leerzame dag.

Locatie Molenhuispad Technasium | Presentatie meesterproef

Eindexamenleerlingen van het technasium (havo en vwo) presenteerden woensdag 6 maart hun meesterproef aan opdrachtgevers, expertbegeleiders, ouders, docenten en andere belangstellenden. De meesterproef, het schoolexamen van het vak O&O (Onderzoek en Ontwerpen), is de afsluiting van hun technasiumopleiding. Elke presentatie werd zorgvuldig beoordeeld en de opdrachtgevers stelden kritische vragen.

Jeanna de Haan, docent O&O

De leerlingen hebben bij het vak O&O diverse ontwerp- en onderzoeksprojecten gedaan en kennism gemaakt met verschillende bèta-werelden van techniek. Voor hun meesterproef hebben zij zelf een opdrachtgever gezocht voor wie zij een project hebben uitgevoerd. Met deze meesterproef laten zij zien dat zij de verschillende vaardigheden en kennisgebieden van het vak O&O beheersen. De leerlingen ontvangen bij hun

diploma een officieel technasiumcertificaat als bewijs van de gevolgde opleiding.

Vindingrijk

De drie havo-teams hebben hun resultaten en bevindingen met enthousiasme en op professionele wijze aan de opdrachtgevers en het publiek gepresenteerd.

Richard, Thaksan en Luc maakten indruk met hun toepassing van circulaire economie op de Kruithuiswegbrug in Delft. Zij kregen van

de Provincie Zuid-Holland de opdracht om een brug van de toekomst te ontwerpen volgens de regels van de circulaire economie.

In 2013 heeft Elon Musk universiteiten over de hele wereld uitgedaagd om een nieuwe manier van transport uit te vinden: een trein in een vacuüm buis, Hyperloop. Yvo, Job en Bram kregen de opdracht van *Delft Hyperloop (TU Delft)* om voor een rendabele route de bochten en wissels voor Hyperloop te onderzoeken. De leerlingen hebben een gestructureerde presentatie van hun oplossing gegeven.

Doris, Timo, Ezra en Nanne hebben in het kader van de opdracht van *KNNV Delfland* de website www.samengaanwegroen.jim-dofree.com ontworpen en deze via een wedstrijd aan het publiek gepresenteerd. Heel innovatief!

Veelzijdig

Ook de acht vwo-teams gaven indrukwekkende presentaties van hun resultaten en bevindingen aan de opdrachtgevers en het publiek. De projecten kwamen van heel verschillende bedrijven, wat een goed beeld geeft van de veelzijdigheid van het vak O&O.

Zo ontwierpen Jeroen, Robin en Kaj voor *Fabrique Invent* in Delft stedelijke bijenhottels die gecombineerd met het straatmeubilair overall in de stad in grote aantallen geplaatst kunnen worden.

Timo, Rik en Marijn hebben voor drukkerij *NBD Biblion* in Zoetermeer een idee voor afvalmanagement via inzamelpunten in de binderij van *NBD Biblion* ontworpen.

Voor het *Science & Technology Centre* in Delft hebben Wolf, Thomas en Gijs de betrouwbaarheid van een sensor onderzocht die bedoeld is om de luchtkwaliteit *AIR-Portal* te monitoren en verbeteren.

Linge, Axel en Ilse hebben via numerical modeling voor het *Science & Technology Centre* in Delft onderzocht bij welke parameter en op welk moment bij de re-entry van de *Demise Observation Capsule* het radio signaal wegvalt en weer kan worden weer opgebouwd.

Lois, Bruno en Julia onderzochten een percussie bij hartpatiënten en ontwierpen een mogelijk hulpmiddel voor het *Reinier de Graaf Gasthuis* in Delft.

Voor de *Herbergier Delft* ontwierpen Lieke, Sophie en Litske een volgsysteem/tag voor

weggelopen demente ouderen in een verzorgingstehuis met open deuren.

Amber, Marijn en Laura ontwierpen een tactiel wiskunde hulpmiddel voor blinden en slechtzienden: een *Mathio*, een grafiekbord met een magnetisch principe voor *Visio*, Universiteit Utrecht.

Simone, Babette, Luuk en Dorrit ontwierpen een lineaire inductiegenerator met drijflichaam, een (duurzaam) concept voor de energieopwekking uit water rondom een minimum facilityplatform voor *Heerema Fabrication Group HFG*, Zwijndrecht.

Na de presentaties werden de teams vereeuwigd in groepsfoto's en ontvingen zij een roos als aandenken aan deze zeer geslaagde middag. Afsluitend werd gezellig nagepraat met onze leerlingen over de hoge kwaliteit van hun projecten. De opdrachtgevers spraken enthousiast over alle teams en het niveau van de onderzoeks- en ontwerpresultaten.

Locatie Hof van Delft

Project rond Vrijheid

Het is inmiddels al heel wat jaren geleden dat mijn vader, samen met een goede vriendin uit het verzet, gastlessen gaf in Delft: eerst op Vrijenban en later op Hof van Delft.

Ineke Nieuwstraten, teamleider bovenbouw mavo

“Wo sind Ihre Kinder?”

Aanleiding voor het initiatief om zo iets als gastlessen op te starten was eigenlijk een oproep van Simon Wiesenthal, in vroeger jaren een onvermoeibaar jager op oorlogsmisdadigers. “Wo sind Ihre Kinder?”, zei hij bij een bijeenkomst van oud-verzetsstrijders. Hij bedoelde natuurlijk te zeggen: leuk dat jullie hier bij elkaar zijn, maar doen jullie ook iets met jullie ervaringen?

“Daar moet je niet alleen naar luisteren: daar moet je iets mee doen!”, was de reactie van mijn vader. De Commissie Jeugdvoorlichting was geboren. In de loop van de jaren zijn duizenden gastlessen gegeven op middelbare scholen in het hele land. En ja, als je dochter ook op een middelbare school werkt, ligt het voor de hand dat je daar ook wordt uitgenodigd.

Te kleine schoenen

Het viel hem moeilijk zijn persoonlijke verhaal te vertellen, hoewel leerlingen daar juist nieuwsgierig naar waren. Over die kleine schoenen bijvoorbeeld... Mijn vader had een kleine schoenmaat en kreeg in het laatste concentratiekamp (Flossenburg) schoenen uitgereikt die nog niet zo versleten waren als de rest. Misschien dat hij mede daardoor de dodenmarsen, waarbij iedereen die neerviel werd doodgeschoten, heeft overleefd. Hij wilde waarschuwen voor dictatuur, voor fascisme, communisme en zogenaamde sterke leiders.

Op enig moment werden ook reizen georganiseerd naar Mauthausen, een werk- en vernietigingskamp in Oostenrijk. Ook mensen die daar zelf hadden gezeten, reisden mee. Ik ben destijds met enkele leerlingen naar Mauthausen geweest: een indrukwekkende reis. Groot was de schok daarna. We zochten en vonden de publiciteit en vervolgens ontving ik een anonieme brief met daarin een verwijzing naar een vers uit het Bijbelboek Exodus. Daar bleek in te staan, dat je geen onwaarheid mag vertellen... alsof we de gruwelijke werkelijkheid van Mauthausen zelf hadden verzonnen.

Vrijheid geef je door!

In later jaren is op de locatie Hof van Delft dit initiatief uitgebreid naar het project ‘Vrijheid geef je door!’, een titel ontleend aan het Nationale Comité 4 en 5 mei. Een project waar alle talen, geschiedenis, maatschappijleer, godsdienst en CKV in meedraaien. We streven ernaar de vele facetten die te maken hebben met vrijheid aan bod te laten komen. Het gaat niet alleen om de Tweede

Wereldoorlog, maar ook om kolonialisme, discriminatie, racisme, om de rechten van de mens en de waarde van democratie en rechtsstaat. Literatuur, films, gastlessen en excursies: mede dankzij financiële steun van de Stichting voor Hulp aan Delftse Jongeren kunnen we het allemaal organiseren.

Persoonlijke verhalen over de oorlog, elke oorlog, zijn nooit zomaar verhalen, ze staan niet op zichzelf. Er hangt de schaduw overheen van de wereldgeschiedenis. Een seconde verder en je verkeert in het nog steeds onvoorstelbare verhaal van de massamoord. Of in het verhaal over de oorlog in Nederlands-Indië. Of in een overzeese strijd in de tegenwoordige tijd, om vrouwen en meisjes te behoeden voor verkrachting, mannen voor ontvoering. Het grotere verhaal van geopolitiek en genocide.
(Arendo Joustra)

Het project leeft bij de collega's. Steeds bespreken we nieuwe mogelijkheden om invulling te geven aan het thema.

Zo zijn er dit jaar 5 excursies geweest naar:

- Oorlogsmuseum Overloon
- Nationaal Monument Kamp Vught
- Kamp Westerbork
- Humanity House en Museon in Den Haag
- Vlaardingen waar een ontmoeting heeft plaatsgevonden met de laureaat Geuzenpenning 2019, waar een herdenking werd bijgewoond rond de eerste geëxecuteerde verzetsmensen en waar een tentoonstelling rond Anne Frank werd bezocht.

Ook heeft elke klas 2 of 3 gastlessen gekregen. Sarah Bomer vertelt al jaren met verve het verhaal over haar ouders die veel verzetswerk hebben verricht en o.a. Joden hebben laten onderduiken.

Voor het eerst hadden we via vredesorganisatie Pax Hasan Deeb op bezoek. Hij vertelde over zijn jeugd in Syrië, over het gezin waarin hij is opgegroeid, over zijn

studie (Hasan is advocaat) en over zijn vlucht naar Nederland waar hij opnieuw zijn leven moet opbouwen.

Ook voor het eerst ontvingen we Jaap van Mersch op school. Hij heeft als (jong) kind in een jappenkamp gezeten en vertelde daar heel boeiend over. Hij reageerde later zeer positief op de ontvangst op Hof van Delft. "Het voelde alsof ik in een warm bad terecht kwam."

David de Beer vertelde de leerlingen over Cambodja, over de Killing Fields van Pol Pot waarbij miljoenen mensen het leven lieten en over het project rond de inzameling van wapens waaraan hij een aantal jaren heeft gewerkt en dat ervoor gezorgd heeft dat ruim 200.000 wapens zijn verbrand, waarna van een aantal restanten kunstwerken zijn gemaakt. Op deze manier begrepen de leerlingen het verhaal van Ruben Rademaker beter. Hij is als militair in Cambodja geweest op vredesmissie. Het verhaal van David maakte duidelijk waarom dat erg belangrijk was. De leerlingen verwerken alle ervaringen uiteindelijk in een vrijheidskrant.

Aan het eind van dit cursusjaar verlaat ik het CLD om van mijn pensioen te gaan genieten. Natuurlijk moet je heel voorzichtig zijn om over je graf heen te regeren, maar ik hoop toch dat het project vrijheid in welke vorm dan ook zal worden voortgezet.

Locatie Molenhuispad Van de decanen

De leerlingen van klas 3 havo, 3 en 4 vwo en de eindexamenklassen hebben hun keuzeproces voor dit jaar afgerond: De derdeklassers hebben hun definitieve keuze ingevuld nadat zij hebben onderzocht of de inhoud van de vakken die zij in de bovenbouw willen gaan volgen bij hen past.

Gerda Hunink,
decaan vwo

Leny Pet,
decaan havo

Zij hebben voorlichting gekregen in de klas of op de ouder/kind avond in januari, over alle vakken die zij kunnen kiezen. Samen met de adviezen van de docenten en hun derde rapport heeft dat geleid tot een definitieve profielkeuze in mei.

De eindexamenleerlingen zijn volop bezig met hun examen. De meesten hebben hun studiekeuze op tijd gemaakt. Voor sommige

studies moesten zij zich al voor 15 januari inschrijven vanwege een selectieprocedure. Binnenkort horen zij of zij door de selectie heen zijn gekomen.

Het blijft altijd goed om ook thuis over kiezen te spreken. De volgende tips kunnen u hierbij helpen:

Vijf tips voor ouders over 'toekomstdenken'

1

Meerdere mogelijkheden

Na de middelbare school zijn er veel mogelijkheden. Studeren? Werken? Een eigen bedrijf?

2

Spring niet in het diepe

Kan uw kind niet kiezen? Geef hem of haar de tijd na te denken. Is een tussenjaar een goed idee?

3

Werken?

Niet iedereen is een studiebol. Wil uw kind gaan werken? Naast een baan kun je ook een studie volgen.

4

Eigen bedrijf?

Steeds meer jongeren willen een eigen bedrijf beginnen. Is dit de wens van uw kind?

5

Studeren?

Kiest uw kind voor studeren? Dan moet de jongere heel goed nadenken over welke studie het moet zijn.

studiekeuzekind.nl
BLDG VOOR OUDERS

Meer weten over 'toekomstdenken'

Stripboek voor ouders van Hermien Miltenburg

Locatie sc Delfland

Profielkeuze op het vmbo

Je bent een puber van 14 jaar en je moet al een belangrijke beslissing nemen: in welk profiel wil ik examen doen? Sommige kinderen weten het al vanaf hun vierde jaar: "Ik wil kok worden, dus kies ik voor het profiel Horeca, bakkerij & recreatie." Een leerling die graag verpleegkundige wil worden, zal veel plezier hebben tijdens de lessen Zorg & welzijn.

Jacoline de Zeeuw, decaan onderbouw beroepsgerichte leerwegen

Naast de leerlingen die het al zeker weten, zijn er genoeg leerlingen die nog twijfelen tussen twee of meer profielen. Om alle leerlingen te helpen bij het maken van deze profielkeuze, volgen zij al vanaf de eerste klas het vak PSO (Praktische Sector Oriëntatie). Tijdens PSO maken de leerlingen kennis met alle verschillende kanten van het profiel. Gedurende het jaar maken zij kennis met alle profielen die zij op sc Delfland kunnen kiezen:

- Economie & ondernemen (E&O)
- Horeca, bakkerij en recreatie (HBR)
- Produceren, installeren en energie (PIE)
- Zorg & welzijn (Z&W)

Ook de leerlingen die al zeker weten welk profiel zij willen kiezen, volgen deze lessen. In november wordt op sc Delfland De Weg-

wijzer georganiseerd. Deze avond staat helemaal in het teken van de profielkeuze voor tweedeklassers en de keuze voor een vervolopleiding voor bovenbouwleerlingen. De aanwezigheid van ouders/verzorgers tijdens deze avond is erg belangrijk. Samen met hun kind volgen zij een voorlichting over twee profielen. Na deze avond kunnen zij in gesprek met hun kind over de te maken keuze. Denken zij dat het profiel past bij hun kind? Heeft hij/zij de kwaliteiten en is hij/zij gemotiveerd?

Naast de PSO-lessen, besteedt de mentor veel aandacht aan de profielkeuze. In oktober en januari voert de mentor een gesprek wat nu de eerste en tweede keuze zou zijn van de leerling. In maart maakt de leerling zijn definitieve keuze. Vanaf dat moment volgt hij PSO in de gekozen richting, in een groep die dus ook voor dit profiel heeft gekozen. Doordat de groep gemotiveerd is, krijgt de leerling de mogelijkheid om echt te ontdekken: "Ja, in dit profiel wil ik examen doen."

Begin maart wordt er in Delft een evenement georganiseerd dat leerlingen de mogelijkheid geeft om verder te kijken dan het profiel: Delft On Stage. Tijdens het beroepenfeest praten leerlingen met allerlei beroepsbeoefenaars en met twee bedrijven maken zij een afspraak om daar een dagdeel stage te lopen. Voor veel leerlingen is dit een leuke en leerzame dag. Voor sommigen levert het zelfs een bijbaantje op!

Bij de rapportuitreiking in april wordt aan alle ouders/verzorgers gevraagd een brief te ondertekenen waarin zij toestemming geven voor het gekozen profiel. Hiermee is het keuzetraject voor een groot deel van de leerlingen afgerond, maar er blijven natuurlijk altijd zwevende pubers. Daarom is het belangrijk dat de mentor in gesprek blijft met de leerlingen, zodat ze eventueel deze laatste periode nog een andere PSO kunnen volgen en in juni een goede profielkeuze maken.

Locatie Molenhuispad

Voorstelling 'De twaalf werken van Herakles'

Op dinsdagavond 19 februari presenteerden de leerlingen van de gymnasiumklassen 2 tot en met 4, na afloop van twee dagen intensieve voorbereiding, hun familieleden en docenten de 'skene-avond', "hun" jaarlijkse toneelavond. Dit jaar ging de voorstelling over de twaalf werken van Herakles, de misschien wel grootste en beroemdste held uit de oudheid.

*Namens de gymnasiumcommissie
Maleen Oudhof, docent Nederlands*

Elke klas had vier van de twaalf opdrachten voor zijn rekening genomen die Herakles moest uitvoeren om aan de woede van oppergodin Hera en de dood te ontkomen; klas 4 verzorgde bovendien nog een proloog en epiloog.

Het was een feest om te zien hoe door de leerlingen zelf de verhalen vertaald waren in echte scripts, er voor een evenwichtige rollen- en taakverdeling gezorgd was en er prachtige attributen waren die onder supervisie van Elisabeth Hangoor gemaakt waren. Het gebruik van PowerPoint en geluidseffecten maakte het geheel af.

Wie, zoals de schrijfster van dit stukje, ook de aan de voorstelling voorafgaande twee dagen van voorbereiding en repetitie heeft meegemaakt, weet tevens wat voor een enorme groei de toneelspelers doorgemaakt hebben onder de bezielende leiding van Milco Feijnenbuik en Tamara Griffioen, oud-leerlingen van het CLD en inmiddels professionele theatermakers. Het blijft verbazingwekkend dat zij in zo'n korte tijd (twee dagen) zo'n resultaat weten te bereiken...

Kortom, ook deze keer bleek weer hoe creatief onze gymnasiasten een Griekse mythe - mét zijn vele monsters en wonderlijke gebeurtenissen die daarin voorkomen - kunnen verwerken tot een toneelvoorstelling met dansante en muzikale elementen, een grote dosis humor en uitstapjes naar het heden, zoals verwijzingen naar het gebruik van sociale media. En dit alles zonder het oorspronkelijke verhalengoed al te veel geweld aan te doen.

Al met al een zeer geslaagde avond voor zowel het publiek als de leerlingen!

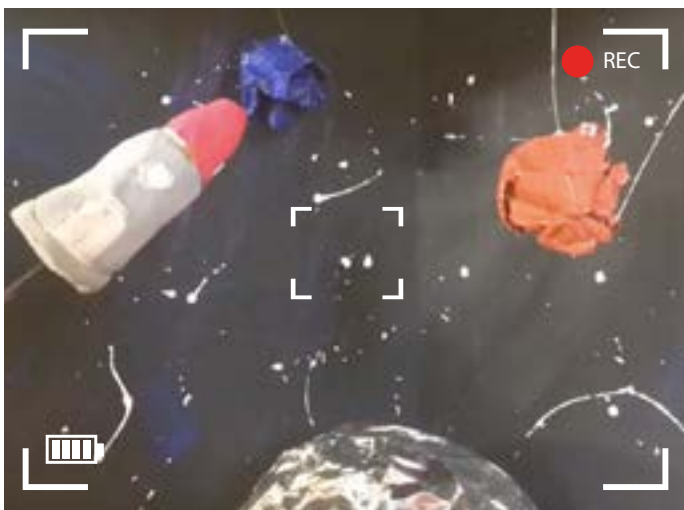
Op naar volgend jaar!

Locatie Hof van Delft

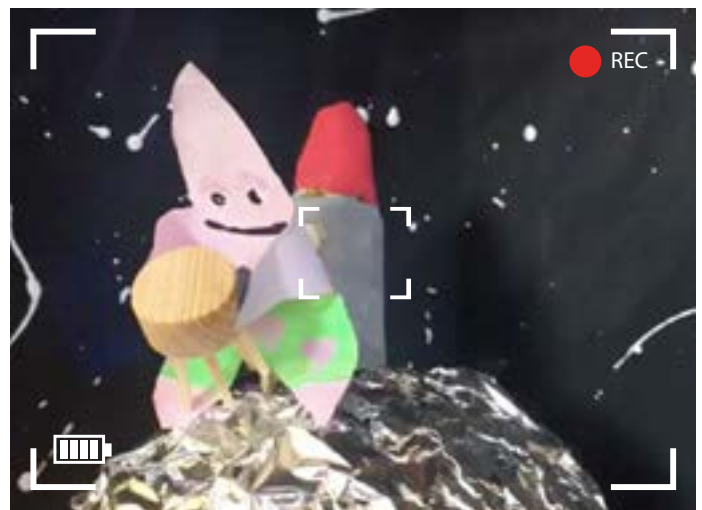
Primeur bij kunstvakken

Still uit het stopmotion filmpje van Susana de Kooker e Madureira

Stills uit het filmpje van Julia, Simone en Esther

In Delft en omgeving is het CLD de enige mavo waar je examen in handvaardigheid kunt doen. Bij handvaardigheid leren de eindexamenleerlingen beeld-denken bij een thema zoals identiteit of water. Het zijn vaardigheden voor de 21ste eeuw, vaardigheden waar onze leerlingen wat aan hebben voor de toekomst waarin je als mens steeds meer beelden ziet via (online) media. Het creatieve proces bij kunstvakken gaat over oriënteren, onderzoeken, uitvoeren, evalueren en reflecteren over een thema. Een leerling leert stapsgewijs kritisch nadenken over de visuele wereld.

Ruth Horstmanshoff, *docent tekenen, handvaardigheid, talentontwikkeling en CKV*

Dit jaar hebben de voorexamenkandidaten van het derde leerjaar een primeur. Voor het eerst zijn we gestart met digitale ontwerpvaardigheden. Alle computers hebben Adobe-programma's zoals

Indesign, Photoshop en Illustrator. Leerlingen maken met de traditionele gereedschappen kennis zoals vijlen, zagen, penselen, en nu ook met digitale penselen, letters, vormen, kleurverloop, lagen in Photoshop en de 3D-weergave van vormen op het computerscherm. De leerlingen leren reflecteren, creatief denken met nieuwe gereedschappen die perfect aansluiten bij hun 21ste eeuwse vaardigheden. Onze leerlingen bereiden we goed voor, want op alle mbo's werken ze met ontwerpprogramma's en bedrijven hebben ontwerpers nodig die met deze programma's kunnen werken.

Digitaal of analoog?

Binnen de kunstensector in het onderwijs is er een discussie of je de digitale vaardigheden wel moet gebruiken voor het kunstonderwijs? Digitaal of analoog? Een mix van beide, dat is mijn adagium! Ik vind dat de digitale vaardigheden (de ontwerpprogramma's en de computers) een gereedschap zijn net als een penseel of een zaag.

Leerlingen leren zagen, vijlen, schilderen en tekenen om de fijne

motoriek te ontwikkelen. Maar ze moeten ook leren hun “digitale motoriek” te ontwikkelen. De natuurlijke (online) habitat van onze leerlingen is toegankelijk via hun telefoon. Ze zouden het liefst de hele dag op hun telefoon allerlei filmpjes willen maken en bekijken, muziek luisteren en berichten ontwikkelen op sociale media. Eigenlijk lopen hun online en offline wereld compleet door elkaar heen. Handvaardigheid helpt hen om op die werelden te reflecteren, onderzoek te doen en nieuwe ideeën te ontwikkelen.

Zo resulteerde een opdracht om een stopmotionfilm te maken over ruimte in fantastische filmpjes met de meest brede interpretatie van het begrip ruimte. Nu hebben we het filmpje met een gratis stopmotion-app gemaakt, maar het frustreerde de leerlingen wel dat de achtergrond steeds veranderde omdat de wifi traag was. Makkelijker wordt het met een stopmotion-programma en een soort ministudio. Zo leren de leerlingen techniek en beeldbegrip.

Aansluiting bij mbo en bedrijfsleven!

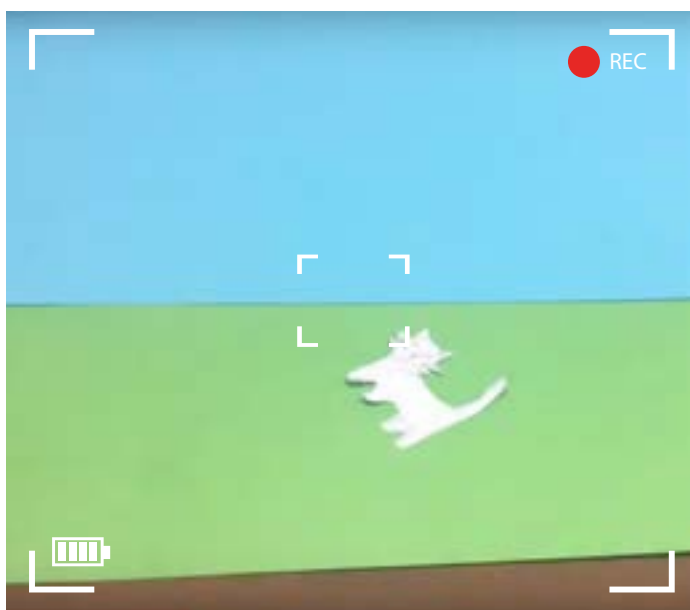
Leerlingen die gekozen hebben voor handvaardigheid vinden het leuk om iets met hun handen te maken. De plaatjes die ze in het hoofd

hebben over een onderwerp kunnen ze vertalen in een beeld. Nu dus des te leuker dat onze mavo-leerlingen meer technieken leren! Ook in het mbo wordt veel met ontwerpprogramma's gewerkt, zo hebben onze leerlingen een streepje voor!

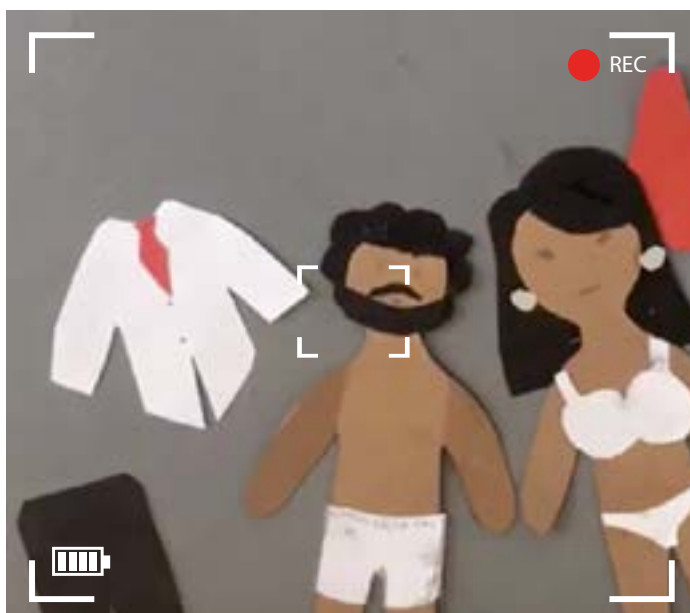
Bovendien sluit het ontwerpen achter de computer aan bij de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Een bedrijf als Exxon heeft een maquette staan van een olieraffinaderij gebouwd in de jaren '60 - heel gedetailleerd alles op schaal. Nu maken ontwerpers zo'n model op de computer en kunnen ze nog beter zien of het werkt doordat het beeld veel realistischer en verfijnder is dan bij een maquette. Ze kunnen details beter bekijken.

Meer mogelijk met creativiteit

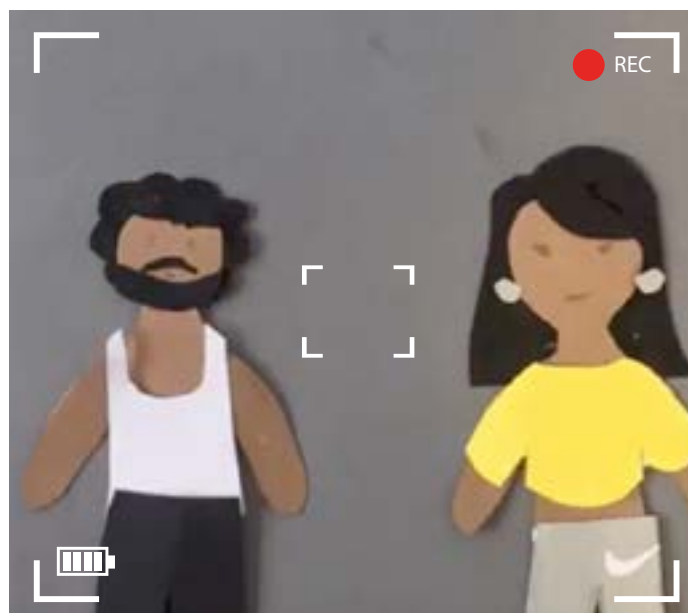
We zijn in februari begonnen met de digitale technieken, film maken en een ontwerp van een logo in Illustrator en een klankgedicht in Indesign zijn opdrachten die de leerlingen nog gaan doen. Ik kijk er enorm naar uit om te zien wat leerlingen allemaal maken. Het leuke is dat ze merken dat er veel meer mogelijkheden zijn met creativiteit! Haast jammer dat het alleen voor de eindexamen kunstleerlingen is!

Stills van het filmpje van Liene en Demsey

Still uit het stopmotion filmpje van Sinem en Gunnur

Locatie Molenhuispad

Goededoelendag een groot succes!

Op 20 december organiseerden we op het Molenhuispad weer de tweejaarlijkse goededoelendag. Deze dag stond in het teken van Stichting ALS.

*Namens de Goededoelendag-commissie
Dennis Geurts, docent lichamelijke opvoeding*

Onze bovenbouwleerlingen verzamelden in de ochtend in de Oude Kerk in Delft voor de kick-off van deze speciale dag. Vincent de Vries vertelde over zijn ervaringen met de bekende ALS-patiënt Fernando Ricksen, een oud-profvoetballer die in Schotland zijn mooiste successen kende. Na afloop stelden de leerlingen goede vragen naar aanleiding van zijn verhaal.

Na de kerk gingen de leerlingen in groepen uiteen om in de binnenstad van Delft 20 verschillende spellen te doen. De spellen werden begeleid door docenten en BSM-leerlingen uit havo 5. Ondanks het wat slechte weer werden de spellen door de leerlingen uitstekend uitgevoerd. Aan het einde van de middag verzamelden alle groepen zich op de Paardenmarkt waar de start was voor een sponsorloop terug naar het Molenhuispad. Daar konden zij de ALS-market bezoeken die door de leerlingen van de onderbouw was georganiseerd. De gehele school was in beweging. De onderbouwleerlingen verkochten zelfgemaakte lekkernijen en er konden allerlei leuke activiteiten worden gedaan. De ALS-market werd goed bezocht door familie, vrienden en kennissen van de leerlingen.

Uiteindelijk is er door de leerlingen een fantastisch bedrag opgehaald. Dankzij de inspanningen van de leerlingen, collega's en andere betrokkenen konden we €17.500,00 overmaken aan Stichting ALS. De directeur heeft de cheque de volgende dag tijdens ons kerstontbijt in ontvangst mogen nemen.

Wij kijken terug op een fantastische dag en we kijken tevens weer uit naar de volgende editie die plaatsvindt in december 2020!

Jamila Spangenberg, Sten Kerklaan, Roy Witteman, Leon Sleurink, Maarten Bovenlander, Femke Broek en Dennis Geurts

ALS
Stichting ALS Nederland

Locatie Molenhuispad

“Dit was echt hilarisch”

“Maar meneer, stel... u sterft door euhmm, jongerdom, struikelt over een oud vrouwtje of wordt ineens zieker dan ziek. Wat moet het volk dan? Want u heeft nooit kinderen gekregen, dus een opvolger heeft u niet.” Afgelopen 16 en 17 maart was dit de centrale vraag in het toneelstuk ‘de LIJD-er’. De theatergroep van het Molenhuispad stond op de planken bij theaterschool Rabarber in Den Haag.

Anneleen Heijboer, *docent Nederlands*

Vanaf het begin van het schooljaar zijn achttien leerlingen vrijwel elke dinsdagmiddag na schooltijd te vinden in de aula. Op het podium, welteverstaan. Na wat opwarm oefeningen wordt er gespeeld, geschreeuwd en gelachen. Dit alles overigens onder de bezielende leiding van de leerlingen zelf. Na verloop van tijd is er toegewerkt naar het theaterweekend van Rabarber. Thema: ‘Na ons de zondvloed’. Het script en de muziek werden geschreven door leerlingen en ook de regie was in handen van leerlingen. De meest gehoorde

reactie uit de zaal: “Dat was echt hilarisch!”. Op naar de volgende voorstelling!

Reacties van leerlingen:

Linde van Huijstee, H5h

“Persoonlijk vond ik het regisseren en het begeleiden van deze groep erg leuk. Aan het begin was het wel erg wennen om lessen te schrijven en te geven. Maar uiteindelijk is het naar mijn idee uiteindelijk wel goed gegaan.

Ik ben erg benieuwd hoe deze groep schooltoneel zal gaan voortzetten.”

Philippe Hulst, V6a

“Ik vond het superleuk om hieraan mee te doen. Ik vond het echt onvergetelijk, het spelen en schrijven van een eigen stuk en ook het ontmoeten van nieuwe mensen is echt heel leuk. Ik heb echt nieuwe vrienden gemaakt!”

Welkom bij de gebedsgroep

Elke maand bidden we voor leerlingen, docenten, specifieke onderwerpen en activiteiten die spelen en die belangrijk zijn voor het CLD. Geloofst u ook in de kracht van gebed? Kom met ons meedoen! De oudergebedsgroep wordt gehouden op onderstaande maandagen van 19:30 - 20:45 uur. De locatie wisselt.

Data:

• 27 mei 2019 • 24 juni 2019

Voor nadere informatie over de locatie of om gebedspunten door te geven, kunt u contact opnemen via (E: oudersbiddenvoorclد@gmail.com).

Contact

Wij zijn geïnteresseerd in uw mening. Indien u suggesties of opmerkingen over de inhoud van het bulletin heeft, dan kunt u die per e-mail kenbaar maken aan Monique Radder (m.radder@scodelft.nl).

Agenda

Kijk regelmatig even op onze website bij de locatie van uw kind. U vindt daar bij het menu-onderdeel **ouders** op de pagina **belangrijke data** informatie met betrekking tot ouderavonden, rapportuitreikingen, proefwerkweken etc. Ook de vakanties kunt u vinden bij dit onderdeel, op de pagina **vakanties**. In het geval u bijzonder verlof wilt aanvragen, gebruikt u dan het daartoe bestemde digitale formulier **bijzonder verlof**, dat eveneens bij het onderdeel **ouders** is opgenomen.

CLD

Christelijk Lyceum Delft

onderdeel van SCO Delft e.o.

E info@chrlyceumdelft.nl

I www.chrlyceumdelft.nl

www.chrlyceumdelft.nl

